

«ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА. 7–9 КЛАСИ» ЯК БАЗОВИЙ ПРЕДМЕТНИЙ КУРС ШКІЛЬНОЇ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

Валентина Снегірєва,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
відділу навчання мов національних меншин
та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-0376-5968>

v_snegirova@i.ua

У статті проаналізовано концепцію модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 7–9 класи» (базовий цикл) з позицій реалізації сучасних освітніх нормативних документів.

Новизна пропонованої програми полягає в тому, що її автори суттєво оновили «золоту класику» творами для дітей та юнацтва, а також запропонували потужний сучасний контент підліткового читання на вибір учителя/вчительки та учнів/учениць. В основі концепції програми – інтегровані методики діяльнісного підходу, такі, як навчання на основі запитів дітей, навчання через відкриття та педагогіка Монтесорі, здатні позитивно впливати на формування читацьких інтересів, наскрізних вмінь і ключових компетентностей учнів.

Ключові слова: зарубіжна література, художній твір, текст, жанр, герой, читання, читач, автор, компетентність.

Постановка проблеми. Модельну навчальну програму «Зарубіжна література» для 7–9 класів закладів загальної середньої освіти (Снегірєва, Бушакова, Горобченко, Касенко, 2023) розроблено відповідно до Концепції Нової української школи (Нова українська школа, 2016), згідно вимог до результатів навчання в основній школі та базового навчального плану, затверджених освітнім стандартом (Державний стандарт, 2020). Вона продовжує МНП «Зарубіжна література» для 5–6 класів (Богданець-Білокаленко, Снегірєва, Фідкевич, 2021), спрямовуючи навчальну діяльність на компетентнісні стратегії; репрезентує зміст предмета «Зарубіжна література» у відповідності до запитів сучасних учнів основної школи, узгоджує складність і обсяг навчального матеріалу з методами, прийомами і формами його реалізації та прогнозованими результатами

мовно-літературної освіти. Уперше розробниками програми шкільного курсу зарубіжної літератури стали відомі в Україні вчителі-практики з багаторічним стажем, які продовжують розбудовувати предмет у контексті сучасних освітніх трендів і впроваджувати інновації в школі. Адже чинні програми із традиційно університетським набором імен і творів, з панівним історико-хронологічним підходом давно втратили свою привабливість серед учнівства, що є однією із причин занепаду читацького інтересу серед молоді. А набір «розумних текстів» у підручниках не залишає місця та часу для читацької діяльності або підміняє її.

Новизна запропонованої програми полягає в тому, що її автори суттєво оновили «золоту класику» творами для дітей та юнацтва, а також запропонували потужний сучасний контент підліткового читання на вибір учителя/вчительки та учнів/учениць. В основі концепції програми – інтегровані методики діяльнісного підходу, такі, як навчання на основі запитів дітей, навчання через відкриття та педагогіка Монтессорі, здатні позитивно впливати на формування читацьких інтересів, наскрізних вмінь і ключових компетентностей учнів.

Аналіз останніх досліджень. Методологічними і нормативними засадами дослідження є Закон України «Про освіту» (Закон України, 2917а), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Закон України 2017b), Концепція Нової української школи (Нова українська школа, 2016), новий Державний стандарт базової середньої освіти (Державний стандарт, 2020), Типова освітня програма (Типова освітня програма, 2021). Ці нормативні документи орієнтують науковців і вчителів на розроблення відповідного навчально-методичного забезпечення, ґрунтованого на визнанні пріоритету учня, підтримці його пізнавального інтересу та наполегливості; створенні освітнього середовища, в якому забезпечено атмосферу довіри, повагу до учасників освітнього процесу; утвердженні людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів між собою та з дорослими; формуванні в учнів активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, мови.

Згідно державної освітньої політики, задекларованої у цих документах, у модельній програмі «Зарубіжна література. 7–9 класи» реалізовано такі підходи у викладанні зарубіжної літератури в основній школі:

- **особистісно-орієнтований**, що має на меті розкриття індивідуальності кожного учня через навчання як самостійну і значущу для нього діяльність. Пропонована модельна програма спрямовує вчителя-словесника на побудову такого процесу вивчення зарубіжної літератури, який запускав би механізми розвитку та функціонування всебічно розвинутої особистості, людини з морально-етичними принципами, громадянина-патріота, інноватора, здатного цінувати світ і життя і покращувати їх;
- **компетентнісно-діяльнісний підхід**, який реалізується через ключові компетентності, наскрізні вміння, знання і ставлення, прописані в стандарті й конкретизовані в програмі як види навчальної діяльності на уроках зарубіжної літератури й очікувані предметні й метапредметні результати навчання;

- **соціокультурний підхід**, що забезпечується шляхом залучення в процеси вивчення програмових творів знань історико-культурного і соціокультурного характеру, які допоможуть учням осмислювати й оцінювати художні твори як культурні явища, як особливий спосіб пізнання світу, життя, людей. У програмі відводиться значне місце для вивчення творів зарубіжної літератури у взаємозв'язках із українською, що дає можливість школярам глибше засвоювати загальнолюдський зміст, національною своєрідність і цінність мистецтва різних часів і народів, сприймати українську культуру як невід'ємну частину світової. Програмові твори розглядаються також у широкому контексті з медіатворами – кіно, анімацією, театром, образотворчим мистецтвом, музикою;

- **комунікативний підхід**, який пронизує всі аспекти та етапи діяльності учнів на уроках зарубіжної літератури: у досвіді читання, слухання, обговорення художніх і медіатекстів, співпраці в парах і групах, творчої роботи на основі прочитаного в учнів послідовно розвивається вміння користуватися літературною мовою як інструментом висловлювання власних думок і почуттів, виховується потреба в осмисленні й критичній оцінці інформації. Основні принципи комунікативної методики, реалізованої в програмі, – мисленнево-мовленнєва активність, індивідуалізація, функціональність, ситуативність та новизна.

Мета статті – обґрунтувати концепцію модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 7–9 класи у контексті настанов нових засадничих освітніх документів.

Виклад основного матеріалу. Метою предмета «Зарубіжна література» на етапі базового предметного навчання (7–9 класи) є засвоєння школярами духовних та художніх цінностей кращих творів світового письменства, підтримка й розвиток в учнів та учениць інтересу до читання, виховання культури сприймання художньої літератури як мистецтва слова, формування умінь критично осмислювати художні тексти (медіатексти) та творчо використовувати їх для усної й писемної комунікації в різних життєвих ситуаціях.

Відтак **об'єктом навчання** на уроках зарубіжної літератури є художній твір в його жанрово-родовій та історико-культурній специфіці. Осмислення твору відбувається в процесі системної діяльності школярів, як організованої вчителем, так і самостійної, спрямованої на розвиток навичок культури слухання, читання (уголос, мовчки, за ролями, аналітичного, вибіркового, коментованого тощо), спілкування, творчого й академічного письма.

Вивчення зарубіжної літератури в школі в контексті базової середньої освіти вирішує такі освітні **завдання**:

- формування ставлення до літератури як однієї з основних культурних цінностей народу (що відбиває його історію та менталітет) і людства (що містить загальнолюдські смисли);
- формування та розвиток уявлень про літературний твір як художній світ; як особливий спосіб пізнання життя;
- розвиток здатності сприймати, аналізувати, критично оцінювати та інтерпретувати художні (медіа) тексти, усвідомлювати картину світу, відображену в мистецьких творах, на рівні не тільки емоційного сприйняття, а й інтелектуального осмислення;

- засвоєння комунікативно-естетичних можливостей української мови на основі вивчення визначних творів зарубіжної літератури в кращих українських перекладах;
- розвиток через читання і вивчення класичної та сучасної зарубіжної літератури національно-культурної ідентичності учнів та учениць, формування їх громадянської позиції, уміння сприймати рідну культуру в контексті світової;
- виховання у читача культури формулювання власної думки, здатності аргументувати її та оформляти в усних та письмових висловлюваннях різних жанрів, брати участь в діалогах, дискусіях, грамотно й відповідально комунікувати українською (зокрема онлайн);
- виховання культури сприйняття іншої позиції, а також толерантного ставлення до цінностей інших людей, культури інших епох і народів; розвиток здатності розуміти художні тексти й медіатексти, що відбивають різні етнокультурні традиції;
- виховання компетентного читача, слухача і комуніканта зі сформованим естетичним смаком;
- усвідомлення значущості читання зарубіжної літератури для власного розвитку та самоосвіти;
- опанування загальнонавчальних умінь (формулювання мети діяльності, її планування, здійснення бібліографічного пошуку, вміння знаходити і обробляти необхідну інформацію з різних джерел, включаючи цифрові, працювати в складі колективу тощо).

Змістовий компонент курсу «Зарубіжна література» в 7–9 класах дібрано з урахуванням вікової психології підлітків, їхніх читацьких інтересів і особливостей сприйняття художнього тексту та структуровано на основі жанрового (7 клас), поєднання історико-хронологічного та проблемно-тематичного принципів (8–9 класи).

У доборі художніх текстів ураховано вікові психологічні особливості 12–15 річних підлітків, їхні запити та виклики з боку соціуму: поява значних суб'єктивних труднощів і переживань, пов'язаних зі стрімким психофізіологічним розвитком; потреба в спілкуванні та спільній діяльності з однолітками; формування моральних понять та переконань; прагнення до визнання у колі однолітків і незалежності від дорослих; зміни характеру та способу спілкування й соціальних взаємодій, пов'язані з цифровим середовищем.

Мотивація до читання – один із ключових чинників, які впливають на запам'ятовування та тривалість утримання інформації. Тому мотиваційні елементи наявні в усіх запропонованих для текстуального вивчення творах. Художні тексти читабельні, відповідають інтелектуальним можливостям учнів, що полегшує сприйняття та декодування змісту.

Список творів обумовлений колом інтересів школярів та завданням збагачення їхнього життєвого й читацького досвіду. Він містить фольклор і кращі твори зарубіжного письменства, що порушують вічні проблеми добра і зла, любові і співчуття, гідності й людяності, прекрасного в природі та людському житті. В анотаціях до тем, що вивчаються, акцентується на актуальних для сучасного читача питаннях і пошуках, які дають можливість трактувати художній твір у контексті сьогодення. Анотації до творів укладено так, щоб учитель міг правильно визначити найбільш доцільну методику їх опрацювання. Крім змісту творів, анотації містять рубрики:

- *теорія літератури (ТЛ)*;
- *ключові компетентності (КК)* – рубрика розкриває компетентнісний потенціал конкретного твору зарубіжної літератури чи розділу програми;
 - *український контекст (УК)* – рубрика вияснює зв'язки зарубіжних письменників з Україною, майстерність українських перекладачів, українські теми й мотиви у творах іншомовних авторів тощо;
 - *твори у медіапросторі (ТМ)* висвітлює зв'язки творів зарубіжної літератури з іншими видами мистецтва та культурними явищами;
 - *твори для додаткового читання*.

Програмою суттєво оновлено традиційне для цього віку коло читання. Так, у 7 класі вперше пропонуються автобіографічні твори А. Маршалла «Я вмю стрибати через калюжі» та Дж. Даррелла «Моя сім'я та інші звірі», які спонукають дітей до розвитку емпатії, формують оптимістичний світогляд, уважне і дбайливе ставлення до природи, людей з обмеженими можливостями. Розширено перелік авторів і творів жанрів новели, історичної і детективної прози, фантастики і фентезі; запропоновано новий список ліричної поезії. Зокрема, учні мають можливість ознайомитися не лише з творами визнаного новеліста О. Генрі, а й інших майстрів цього жанру – Е. По, Г. де Мопассана та сучасного письменника Е. Керета, що розглядають вічні морально-етичні проблеми й загальнолюдські цінності. Такий підхід розширює знання учнів про розвиток світової новели, а підбір творів має яскраво виражену виховну спрямованість.

Історичні твори Дж. Тріза «Слідами змови» та Дж. Бойна «Хлопчик у смугастій піжамі» розповідають школярам про їхніх ровесників у періоди складних випробувань людства, навчають гуманності й милосердя. Таку ж бібліотерапевтичну спрямованість мають книги Л. Турюн «Лише хмари танцюють з зірками» та К. Патерсон «Міст у Терабітію». Важливо, що авторки, проводячи героїв книг через низку життєвих труднощів, змальовують оптимістичний фінал.

Осучаснено перелік детективів: для вивчення запропоновано не лише твори А. Конан Дойла, а й А. Крісті, що демонструє рівні гендерні можливості митців у розвитку цього жанру. Читання поезій Ш. Петефі, Е. Дікінсон, Р. Тагора, Х. Хіменеса дає уявлення підліткам про різні літературні напрями й стилі, можливість не лише відчутти красу поетичного слова, а й побачити досконалість природи очима митців різних країн світу та відчутти оригінальність індивідуального авторського світобачення.

Фантастична література дозволяє відволіктися від проблем і конфліктів зовнішнього світу, зануритися у чарівний світ книги, який розсуне рамки реальності. Фентезі допомагає дитині максимально відчутти свою важливість. Добір нових для шкільної програми науково-фантастичних творів А. Азімова, Р. Шеклі, М. Мейер спонукають учнів та учениць до роздумів про стосунки людини й штучного інтелекту, тоді як фентезі А. Сапковського «Відьмак» порушує вічну тему боротьби зі злом. Водночас фантастична і фентезійна література допомагає у несподіваному ракурсі представити сучасні проблеми людства і спробувати відшукати шляхи до їх вирішення.

У 8 класі значно скорочено перелік творів для вивчення, що обумовлено прагненням наблизити навчальну програму до вікових потреб і можливостей підлітків.

Так, у розділі «Час у пошуку героя», доволі актуальному для сьогодення, об'єднано кращі зразки античного та середньовічного героїчних епосів, що знайомлять школярів з подвигами Ахілла й Гектора, Одіссея, Енея, Сігурда, Роланда – еталонних героїв свого часу. З літературою Середньовіччя школярі продовжать знайомитись і в розділі «Зі Сходу світло», до якого, крім традиційних для шкільної програми творів Лі Бо, Ду Фу, О. Хайяма, уведено поему Ш. Руставелі «Витязь у тигровій шкурі», що має на меті дати уявлення про довершений зразок грузинської літератури, формувати ідеал справжньої дружби.

Література доби Відродження традиційно представлена сонетами Ф. Петрарки та В. Шекспіра, які демонструють трансформацію уявлень про ідеал жінки, та трагедією «Ромео і Джульєтта», що порушує тему кохання, яке долає ворожнечу й розбрат. Роман М. де Сервантеса «Дон Кіхот» подано разом із шедевром класицизму – комедією Мольєра «Міщанин-шляхтич» – в розділі «Конфлікт мрії і реальності», оскільки такий конфлікт характерний для обох творів. Сучасна література у 8 класі представлена творами Р. Баха, У. Старка, Т. Пратчетта, Е.-Е. Шмітта, Н. Геймана (на вибір), що має на меті ознайомити учнів / учениць із кращими зразками мистецтва слова зарубіжних письменників ХХ – початку ХХІ століття. Зокрема, твори в жанрі фентезі Т. Пратчетта «Право на чари», «Ерік» і Н. Геймана «Небудь-де» не лише стимулюють уяву учнів та учениць, а й розвивають важливі життєві компетенції; формують творчі навички, необхідні для успішного самовираження; допомагають виробити механізми контролю сильних емоцій і навчають розумно маневрувати, прокладаючи власну життєву дорогу.

У 9 класі продовжується вивчення творів зарубіжної літератури на основі історико-хронологічного підходу. Літературу Просвітництва представлено творами Д. Дефо та Вольтера. Роман «Життя та незвичайні і дивовижні пригоди Робінзона Крузо», що ґрунтується на реальних подіях і з точки зору свого часу був підручником з основ цивілізації, спонукає набувати різних знань та вмінь, які допоможуть в боротьбі за життя, вчить толерантному ставленню до людей різних рас. Повість «Простак» акцентує увагу на критичному мисленні, що формує вміння протистояти маніпуляції свідомістю.

Тему критичного осмислення дійсності продовжують твори літератури романтизму. Казка Е. Т. А. Гофмана «Крихітка Цахес», зокрема, ще й порушує актуальну у наш час проблему академічної доброчесності. Поезії Дж. Байрона дають яскравий приклад активної життєвої позиції людини, а читання поеми «Мазепа» спонукатиме школярів до вивчення історії України. Змінено перелік для вивчення поезій Г. Гейне («Аж серце стисне, як згадаю...»). Вірш «Білі глянцеві манжети...» запропоновано для зіставлення з поезією Дж. Байрона «Хотів би жити знов у горах...». Новела П. Меріме «Матео Фальконе» може стати предметом компаративного аналізу з повістю М. Гоголя «Тарас Бульба», яку вивчають на уроках української літератури.

Читання творів О. де Бальзака, Ч. Діккенса, Г. де Мопассана знайомить учнів з літературою реалізму. Тему «влади золота» розглянуто на прикладі повістей О. Де Бальзака «Гобсек» і «Батько Горію» (на вибір); остання ще й піднімає проблему стосунків батьків та дітей, актуальну у будь-який час. Роман Ч. Діккенса «Пригоди Олівера Твіста» змальовує картини жадливого соціальної несправедливості, якій змушений протистояти

головний персонаж, акцентує увагу на самовихованні особистості. Новела Г. де Мопасана «Сімонів батько» дає школярам можливість відчувати жорстокість дитячого булінгу.

П'єса Б. Шоу «Пігмаліон», що порушує проблеми саморозвитку, відповідальності за свої вчинки, необхідності здобуття освіти, може слугувати поштовхом до дискусії дев'ятикласників про пошуки людиною свого місця в суспільстві, професійну орієнтацію.

Запропоновані для вивчення твори сучасної літератури знайомлять школярів з новими жанрами (антиробінзонада, антиутопія, епістолярний роман тощо), які продовжують і розвивають традиції класичної літератури. Так, роман Б. Кауфман «Вгору сходами, що ведуть вниз» зображає актуальні для підлітків проблеми шкільного життя, містить роздуми про шкільну освіту та її перспективи. Твір дає можливість викликати підлітків на розмову про те, що їх хвилює в нашому сьогодні. Властиві підліткам цікавість до мінливого світу, здатність вірити у мрію, жага до пригод та розширення обріїв пізнання переростають у прагнення зануритися в духовне, зламати стереотипи мислення, поведінки, формують потребу якісно нового, незвичного погляду на світ. Саме це зумовило появу у програмі для 9 класу творів Дж. Толкіна «Листок пана Дрібнички» і Річарда Метісона «Натисніть на кнопку», «Тест». Принципи, на які спирається фантазія і наукова фантастика (інтертекстуальність, одивнення, відновлення та переосмислення міфічних архетипів), допоможуть школярам сконструювати картину світу, яка сприятиме пошуку відповідей на питання, актуальні для особистості і для соціуму. А сформована на уроці позиція щодо життя і смерті, проблеми «переходу» та вартісності людини як особистості підсилить позицію учнів / учениць у боротьбі з явищами типу «Синього кита».

Діяльнісний компонент МНП розроблено згідно з Рекомендаціями МОН щодо оцінювання (Рекомендації МОН щодо оцінювання, 2022), в яких зазначено вимоги до результатів навчання, зокрема з предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі:

1. Сприймає усну інформацію на слух / аудіювання.
2. Усно взаємодіє та висловлюється/ говоріння.
3. Сприймає письмові тексти / читання.
4. Письмово взаємодіє та висловлюється / письмо.

Відповідну нумерацію за видами діяльності та її запланованими результатами проставлено в колонках (розділах програми) «Види навчальної діяльності» та «Очікувані результати навчання».

На етапі базового предметного навчання зарубіжної літератури продовжується робота з формування та розвитку *ключових компетентностей*, вагоме місце серед яких відведено *читацькій компетентності*. Учні оволодіватимуть читанням як засобом здійснення своїх подальших планів: продовження освіти та самоосвіти, усвідомленого планування свого актуального та перспективного кола читання, у тому числі читання для дозвілля, підготовки до профільної освіти.

Учні отримують можливість:

- розширити коло читання та розвинути навички осмисленого, рефлексивного й виразного читання;

- оволодіти різними видами читання: ознайомлювальним, переглядовим, пошуковим та вибіркоким; комунікативним читанням уголос і мовчки; навчальним та самостійним читанням тощо;

- освоїти основні стратегії читання художніх та інших текстів і набути здатності обирати стратегію читання відповідно до конкретного завдання.

У сфері розвитку особистісних результатів пріоритетна увага приділяється формуванню:

- 1) основ громадянської ідентичності особистості (з когнітивним, емоційно-ціннісним та поведінковим компонентами);

- 2) основ соціальних компетенцій (з ціннісно-смысловими настановами та моральними нормами, досвідом соціальних та міжособистісних взаємин);

- 3) готовності та здатності до переходу до самоосвіти на основі навчально-пізнавальної мотивації, у тому числі готовності до вибору напряму профільної освіти.

Зокрема, здатності до вибору напряму профільної освіти сприяють: цілеспрямоване формування інтересу до знань і видів діяльності з мовно-літературної освітньої галузі, педагогічна підтримка допитливості та вибіркової інтересів; розвиток практичного досвіду створення і редагування мовленнєвих продуктів (есе, літературних етюдів, виступів, презентацій, коментарів тощо), реалізація рівневого підходу у пред'явленні навчальних завдань та диференціації вимог до результатів навчання і в рекомендаціях до оцінювання – у прикінцевій частині програми – на основі диференціації змісту перевірочних завдань та / або критеріїв оцінювання досягнень учнів / учениць, формування навичок взаємо- та самооцінювання, рефлексії.

Цільне місце в діяльнісній частині МНП («Види навчальної діяльності») відведено розвитку *комунікативної компетентності*, що формується на уроках зарубіжної літератури опосередковано, через художні й медіатори, з яких школярі отримують інформацію про характер комунікативних ситуацій, особливості міжособистісної взаємодії у вигляді словесних і візуальних форм. У процесі читання тексту та навчального діалогу на етапі його обговорення розвивається досвід комунікації як здатність учнів до спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності: ставити і розв'язувати комунікативні задачі; визначати цілі комунікації, оцінювати ситуацію, враховувати наміри й способи комунікації, бути готовим до змін власної мовленнєвої поведінки. При цьому провідними у вивченні художніх творів є проблемно-комунікативний метод та інтерактивні методи навчання літератури. Програма рекомендує активне використання таких технік, як постановка запитань та пошук відповідей на них, робота у великих та малих групах; презентація та захист проєктів, рольові ігри, дискусії, навчальні кейси тощо. Подані в програмі види діяльності дають змогу учням оволодіти такими компонентами комунікативної компетентності, як: прогнозування і програмування комунікативної ситуації; знання й ерудиція; засоби спілкування (вербальні та невербальні); управління комунікативною ситуацією; комунікативна культура (загальна та національна); орієнтація на соціального партнера; мовленнєва компетенція.

Висновки. У розробленій МНП максимально охоплено усі обов'язкові результати мовно-літературної освітньої галузі за базовий предметний цикл: читання, слу-

хання, аудіювання, аналіз, інтерпретація, усна та письмова взаємодія, дослідження індивідуального мовлення; їх конкретизовано у відповідній колонці табличного варіанту програми.

Навчальний матеріал модельної програми розроблено відповідно до рекомендованого Типовою освітньою програмою (Типова освітня програма, 2021). Розподіл годин на вивчення розділів і тем учитель планує самостійно. Заклад загальної середньої освіти має право змінювати кількість навчальних годин на вивчення предмета «Зарубіжна література» в 7–9 класах у межах заданого Типовою освітньою програмою діапазону навчального навантаження, водночас забезпечуючи умови досягнення результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено цією модельною навчальною програмою.

Орієнтуючись на пропоновану модельну навчальну програму, заклад загальної середньої освіти також може розробляти навчальні програми предметів та інтегрованих курсів, що мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом базової середньої освіти та/або модельною навчальною програмою. Ці навчальні програми мають бути затверджені педагогічною радою закладу загальної середньої освіти.

Використані джерела

- Державний стандарт базової середньої освіти. (2020). Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitanniyaderzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoi-serednoyi-osviti-i300920-898>
- Закон України «Про освіту». (2017a). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Закон України «Про повну загальну середню освіту». (2017b). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
- Богданець-Білоskalенко, Н. І., Снегір'єва, В. В., Фідкевич, О. Л. (2021). Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи». Наказ Міністерства освіти і науки України від 12. 07. 2021 № 795 (у редакції Наказу Міністерства освіти і науки України від 29. 09. 2021 № 1031) https://drive.google.com/file/d/1Cz1MGthFJsmBF_50I0UQ3UCBQIDXsih3/view
- Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. (2016). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового державного стандарту базової середньої освіти. Додаток до Наказу МОН № 289 від 01 квітня 2022 року <https://nushub.org.ua/resource/rekomendaciyi-shhodoo-czinyuvannya-navchalnyh-dosyagnen-uchniv-5-6-klasiv-yaki-zdobuvayut-osvitu-vidpovidno-donovogo-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osvity-dodatok-do-nakazu-mon-%E2%84%96/>
- Снегір'єва, В. В., Бушакова, О. В., Горобченко, І. В., Каєнко, О. В., (2023). Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 7–9 класи». Наказ Міністерства освіти і науки України від 24. 07. 2023 № 883 <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/Zarubizhna.literatura.7-9%20kl.Snyehirova.ta.in.26.07.2023.pdf>
- Типова освітня програма. (2021). <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyiosvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoi-serednoyi-osviti>

References

- Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity. (2020). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 veresnia 2020 r. № 898. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitanyaderzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu». (2017a). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro povnu zahalnu seredniu osvitu». (2017b). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (in Ukrainian).
- Bohdanets-Biloskalenko, N. I., Sniehirova, V. V., Fidkevych, O. L. (2021). Modelna navchalna prohrama «Zarubizhna literatura. 5–6 klasy». Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12. 07. 2021 № 795 (u redaktsii Nakazu Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 29. 09. 2021 № 1031) https://drive.google.com/file/d/1Cz1MGthFJsmBF_5OI0UQ3UCBQIDXs3h3/view (in Ukrainian).
- Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannya serednoi shkoly. (2016). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (in Ukrainian).
- Rekomendatsii shchodo otsiniuvannya navchalnykh dosiahnen uchniv 5–6 klasiv, yaki zdobuvaiut osvitu vidповidno do novoho derzhavnogo standartu bazovoi serednoi osvity. Dodatok do Nakazu MON № 289 vid 01 kvitnia 2022 roku <https://nushub.org.ua/resource/rekomendacziyi-shhodo-ocziuvannya-navchalnyh-dosyagnen-uchniv-5-6-klasiv-yaki-zdobuvayut-osvitu-vidповidno-dovovogo-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osvity-dodatok-do-nakazu-mon-%E2%84%96/> (in Ukrainian).
- Sniehirova, V. V., Bushakova, O. V., Horobchenko, I. V., Kaienko, O. V., (2023). Modelna navchalna prohrama «Zarubizhna literatura. 7–9 klasy». Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 24. 07. 2023 № 883 https://drive.google.com/file/d/1M98fp0IJQU_54nfFyBav1Y_87CLTCNZ6KJ/view (in Ukrainian).
- Tipova osvitnia prohrama. (2021). <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyiosvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (in Ukrainian).

Valentyna Sniehirova, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Teaching National Minority Languages and Foreign Literature of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

«FOREIGN LITERATURE. GRADES 7–9» BASIC SUBJECT COURSE OF SCHOOL LANGUAGE AND LITERATURE EDUCATION

The article analyzes the concept of the model curriculum “Foreign literature. Grades 7–9” (basic cycle) from the point of view of the implementation of modern educational normative documents.

The novelty of the proposed program lies in the fact that its authors significantly updated the “golden classics” with works for children and youth, and also offered powerful modern teenage reading content to be chosen by the teacher and students. At the core of the program concept there are integrated methods of the activity approach, such as learning based on children’s requests, learning through discovery and Montessori pedagogy, which can positively influence the formation of reading interests, comprehensive skills and key competencies of students.

The list of works is determined by the interests of schoolchildren and the task of enriching their life and reading experience. It contains folklore and the best works of foreign literature, which raise the eternal problems of good and evil, love and compassion, dignity and humanity, beauty in nature and human life. In the annotations to the studied topics, emphasis is placed on the questions and searches relevant to the modern reader, which make it possible to interpret the work of art in the context of today. Annotations to the works are arranged so that the teacher can correctly determine the most appropriate method of their processing.

At the stage of basic subject learning of foreign literature, work continues on the formation and development of the key competencies, among which a significant place is given to reading competence. Pupils will master reading as a means of realizing their future plans: continuing education and self-education, conscious planning of their current and prospective reading circle, including reading for leisure, preparation for professional education.

Keywords: foreign literature, fiction, text, genre, hero, reading, reader, author, competence.